

KVALITA BANKOVNÍCH ÚVĚŘŮ V KORONAVIROVÉ KRIZI THE QUALITY OF BANK LOANS IN THE CORONAVIRUS CRISIS

David Micheliní¹

¹ Ing. David Micheliní, Západočeská univerzita v Plzni, michelin@kpm.zcu.cz, Fakulta ekonomická

Abstract: This article deals with the issue of non-performing bank loans during the time of the coronavirus crisis and provides valuable insights into the sectors, classified by the NACE (Statistical Classification of Economic Activities) system, that were most affected in terms of the quality of bank loans in the Czech Republic. The main objective is to identify the most affected economic sectors in the Czech Republic based on the number of non-performing loans. A secondary aim is to compare the number of non-performing bank loans between data for the Czech Republic and the European Union. The article begins by describing the development of the Covid-19 pandemic and the measures and compensations implemented by the government of the Czech Republic. It then defines non-performing bank loans and presents an overview of the number of non-performing bank loans in the Czech Republic as a whole. The results and discussion section delves into the detailed analysis of non-performing bank loans according to the mentioned NACE classification. The data used to achieve the stated objectives were sourced from the European Banking Authority and were compared and visualized in graphs. The most affected sector in both the Czech Republic and the European Union was found to be Sector I - Accommodation, Food Service Activities, and Hospitality.

Keywords: Non-performing loan, Covid-19, numbers of infected, government measures, compensation

JEL Classification: G21

ÚVOD

Pandemie nemoci Covid-19 byla jedním z nejčastějších globálních témat za poslední desetiletí. Nemoc ovlivnila životy lidí po celém světě. Ať šlo o školáky a jejich rodiče, studenty vysokých škol, zaměstnance či podnikatele. Právě podnikatelé byli ti, kteří byli pandemií nejvíce ovlivňováni, jelikož byli omezováni vládními opatřeními, která jim znemožňovala výkon svého podnikání nejen na našem území, ale po celém světě.

Právě na podnikatele je zaměřen tento příspěvek, který se věnuje vývoji počtu nevykonných bankovních úvěrů v podnikatelské sféře v době pandemie nemoci Covid-19. Příspěvek se primárně zaměřuje na data za Českou republiku. Mezi nevykonné bankovní úvěry jsou zařazeny všechny úvěry, které jsou po splatnosti déle než 90 dní. Počet nevykonných bankovních úvěrů je jedno z kritérií, které poukazuje na to, jak podnikatelé zvládli vykonávat svou výdělečnou činnost i přes vládní opatření, která byla proti šíření nemoci Covid-19 přijata tehdejší vládou České republiky. Tato opatření vláda kompenzovala zavedením celé řady různých druhů podpor. I přes kompenzace, která Vláda České republiky vyplácela postiženým podnikatelům se počty nevykonných úvěrů zvyšovaly.

Cílem tohoto příspěvku je identifikovat nejvíce postižené ekonomické sektory v České republice na základě počtu nevykonných úvěrů. Dílčím cílem je provést v počtu nevykonných úvěrů komparaci mezi daty za Českou republiku a za Evropskou unii.

Článek se nejdříve věnuje vývoji pandemie na území České republiky, opatřením a kompenzacím, které vláda přijala během pandemie. Vymezen je také pojem nevykonný bankovní úvěr. Dále je představena metodika

studie a následně prezentovány a diskutovány výsledky. V závěru jsou shrnuty nejdůležitější výsledky celého zkoumání.

1. VÝVOJ PANDEMIE NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Pandemie nemoci Covid-19 na území České republiky vypukla 1. března 2020, kdy byl na našem území potvrzený první nakažený občan. Hned v úvodu od počátku pandemie tehdejší vláda České republiky nastavila první vládní opatření. Konkrétní podoby vládních opatření, která byla v průběhu pandemie na našem území nastavována, jsou uvedeny v následujících částí tohoto příspěvku.

Vývoj nemoci od vypuknutí v České republice do léta roku 2021 by se dal rozdělit do čtyř vln. První vlna je situována od 1. března 2020 do konce července 2020. Během tohoto období byly zaznamenávány nejnižší počty nakažených obyvatel za celou dobu pandemie. Konkrétně během tohoto období se na našem území nakazilo celkem 16 616 osob. Druhá vlna je situována od 1. srpna 2020 do 30. listopadu 2020. V tomto období byly v počtu nakažených zaznamenány již mnohem markantnější čísla, kdy během této doby bylo celkem pozitivně testováno 506 773 osob, což je v porovnání s první vlnou nesrovnatelně vyšší číslo. Situace se zhoršovala i v nemocnicích v počtu hospitalizovaných a v počtu zemřelých. Během celé druhé vlny pandemie zemřelo v České republice 8 227 lidí, což je bez mála 50 % počtu nakažených ze celou první vlnu (Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2022). Tato kritická data nutila tehdejší vládu minimálně zachovat nastavená opatření. Ke konci druhé vlny však pod tlakem opozice, veřejnosti a zejména postižených podnikatelů byla tehdejší vláda dotlačena k rozvolnění nastavených opatření. Rozvolňování silně podpořilo začátek třetí vlny, která trvala od 1. prosince 2020 do 31. ledna 2021. Během tohoto období se nakazilo nemocí Covid-19 celkem 466 356 osob, z nichž 8 265 zemřelo. Na počátku třetí vlny pandemie odstartovalo očkování proti nemoci a ke konci třetí vlny bylo celkem naočkováno již 281 530 lidí. (Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2022). Očkování bylo v té době příslibem do budoucna ke zmírnění dopadů na lidských životech v průběhu celé pandemie. Poslední období, kterému je v tomto příspěvku věnovaná pozornost, je situováno od 1. února 2021 do léta 2021. Jedná se do té doby o nejvíce kritické období pandemie. Nejvyšší denní přírůstky nakažených dosahovaly hodnot počtu nakažených za celou první vlnu a celkově se během tohoto období nakazilo 647 845 osob, z nichž 12 836 zemřelo (Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2022).

2. OPATŘENÍ A KOMPENZACE VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

Nastavení vládních opatření bylo dle výše prezentovaných dat o vývoji pandemie na našem území nezbytné. Zároveň tato opatření bylo potřeba dostatečně kompenzovat postiženým subjektům. Detaily ohledně opatření a kompenzací jsou popsány v příspěvku níže.

Vláda České republiky k vyhlášení protiepidemických opatření využívala nouzový stav. V první vlně pandemie začal nouzový stav 12. března 2020. Celkově tento nouzový stav trval 67 dní až do 17. května 2020. Následně byl nouzový stav vyhlášen 5. října 2020 a trval do 11. dubna 2021. Tentokrát jeho délka byla 189 dní v kuse a trval během celé druhé, třetí a části čtvrté vlny pandemie.

Mezi hlavní vládní protiepidemická opatření patřil zákaz maloobchodního prodeje a služeb. V důsledku tohoto opatření byly zavřeny všechny provozovny s výjimkou prodejen potravin, výpočetní a telekomunikační techniky, audio a video přijímačů, spotřební elektroniky a dalších výrobků pro domácnost, pohonných hmot, paliv, hygienického zboží, kosmetiky a jiného drogistického zboží, lékárny, malých domácích zvířat a krmiv pro zvířata, brýlí, kontaktních čoček, novin a časopisů, tabákových výrobků, služeb prádelny a čistíren a prodejen přes internet a dalšími vzdálenými prostředky. Stravovací provozovny mohly fungovat pouze přes výdejní okénko. Zákaz maloobchodního prodeje a služeb byl použit v každé vlně pandemie a celkově trval na našem území 219 dní.

Dalším protiepidemickým opatřením, které bylo zásadní, byl zákaz pořádání hromadných akcí. Těmito akcemi byly myšleny veškeré sportovní a kulturní akce. Toto opatření bylo v průběhu jednotlivých vln měněno podle hranice účasti, která na jednotlivých akcích nesměla být překročena.

Dále vláda České republiky omezovala cestování do různých států světa, nařizovala ochranu dýchacích cest a zavedla distanční výuku na všech školách. I tato opatření hodně vstupovala do fungování České republiky (Vláda ČR, 2020).

Při omezování fungování jednotlivých ekonomických sektorů bylo nezbytné tato omezení kompenzovat, k čemuž vláda České republiky používala různé druhy podpor a kompenzačních bonusů.

Jedna z hlavních kompenzací byl **kompenzační bonus**, z kterého mohly postižené subjekty čerpat v první vlně až do výše 44 500 Kč. Kompenzační bonus byl stanovený na 500 Kč na den. Konkrétně na něj měl nárok každý, kdo byl prokazatelným způsobem omezen protiepidemickými vládními opatřeními, a zároveň žadatel musel splnit řadu stanovených podmínek. Tyto podmínky byly mírné, jelikož se dokládaly pouze pomocí čestného prohlášení (Finanční správa, 2020).

Kompenzační bonus byl vyplácen i ve druhé vlně pandemie, opět ve výši 500 Kč na den, ale měl mnohem přísnější podmínky pro žadatele. Například žadatel musel splnit dvě podmínky zároveň. Z činnosti, na kterou čerpá kompenzační bonus musel mít žadatel v rozhodném období nadpoloviční většinu příjmu a zároveň došlo k vyloučení, či omezení této činnosti alespoň na 80 %. Tyto podmínky se porovnávaly vůči faktickému období předešlého roku (Finanční správa, 2020).

Ve čtvrté vlně pandemie byl tento kompenzační bonus vyplácen za stejných podmínek jako ve druhé vlně, ale byl navýšen z 500 Kč na 1 000 Kč na den (Finanční správa, 2021).

Další kompenzací, kterou měly možnost postižené subjekty využít, byla **úleva v placení sociálního a zdravotního pojištění**. Období, kdy tato úleva platila bylo od března 2020 do srpna 2020. Opuštěny byly zálohy v minimální výši, což znamenalo, že pokud byl některý ze subjektů povinen platit vyšší zálohy než v minimální výši, tak tento rozdíl musel platit i nadále. Konkrétně u sociálního pojištění bylo odpuštěno pro podnikatele na hlavní činnost 2 544 Kč a na vedlejší činnost 1 018 Kč měsíčně. U zdravotního pojištění to bylo 2 352 Kč měsíčně u hlavní činnosti a u vedlejší činnosti byla odpuštěna předepsaná záloha, kterou měl postižený subjekt platit dle výdělku z minulého roku. Tato úleva byla použita pouze v první vlně pandemie, následně ji již vláda České republiky mezi kompenzace nezařadila (Podnikatel, 2020).

Ministerstvo financí jako doplněk k odpuštění měsíčních záloh na sociálním a zdravotním pojištění vydalo tak zvané liberační balíčky. **Liberační balíčky** obsahovaly například posun podání daně z příjmu pro fyzické i právnické osoby až do 1. července 2020. Dále byla pozastavena povinnost evidence tržby (EET) pro subjekty, které spadají do všech fází elektronické evidence tržeb. Byly posunuté úhrady záloh na silniční daň (Ministerstvo financí, 2020).

Mezi další kompenzace patřilo ošetřovné pro osoby samostatně výdělečně činné na hlavní činnost, které bylo ve výši 500 Kč na den během první vlny pandemie. V následujících vlnách bylo **ošetřovné** sníženo na 400 Kč na den. Ošetřovné byla kompenzace za omezení prezenční povinné školní docházky a bylo vypláceno za péči o dítě do věku 13 let (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2020).

Vláda zavedla kompenzace i v rámci ochrany zaměstnanosti. Tento program byl nazván **Antivirus – podpora zaměstnanosti**. Pomocí tohoto programu byla kompenzována mzda zaměstnancům zaměstnavatelů, kteří nemohli vykonávat svou činnost v průběhu protiepidemických opatření (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020).

Stát v průběhu pandemie kompenzoval postiženým subjektům i nájemné, které nemohly hradit ve chvíli, kdy nemohly vykonávat svou výdělečnou činnost. Tento program se nazýval **Covid – Nájem**. Díky této kompenzaci měly subjekty snížené nájemné až o 80 % a zbylých 20 % nájemného musely platit z vlastních zdrojů (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2020).

Pro ubytovací zařízení byla vypsána podpora od Ministerstva pro místní rozvoj s názvem **Covid – Ubytování**. Podporu mohly čerpat ubytovací zařízení, která byla z důvodu usnesení vlády České republiky. V tomto programu byla brána v potaz také sezónnost zařízení, aby o kompenzaci nežádaly subjekty, které jsou standardně v daném období uzavřeny (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2020).

Poslední důležitá úleva, se týká odložení splátek bankovních úvěrů neboli **záonné moratorium**. Bylo schváleno, že si firmy, osoby samostatně výdělečně činné i samotní spotřebitelé budou moct odložit splátky svých úvěrů až na půl roku. Podmínkou bylo, že se toto odložení splátek týká pouze úvěrů, které byly sjednané před 26. březnem 2020, a zároveň toto prominutí nesměli použít ti, kteří byli k tomuto datu v prodlení se splácením o více než 30 dní. Splácení si subjekty mohly odložit dle vlastní volby buď do 31. července 2020, nebo do 31. října 2020. Odložení se týkalo typů úvěrů, jako jsou například spotřebitelské úvěry a podnikatelské úvěry. Naopak se netýkalo kreditních karet, kontokorentních úvěrů, revolvingových úvěrů a operativních leasingů. V praxi to vypadalo tak, že během doby odkladu i nadále běžel úrok, který náležel věřiteli podle úvěrové smlouvy, a subjekt si odložil splátku jistiny. Firmy tento úrok v době odkladu následně platily průběžně během trvání úvěrové smlouvy. Naopak osoby samostatně výdělečně činné a spotřebitelé jej zaplatí až po splacení celé jistiny, což znamená na konci celého úvěru. Pokud by spotřebitel nebo osoba samostatně výdělečně činná chtěla v průběhu trvání své úvěrové smlouvy dluh konsolidovat, tak odložený úrok zaplatí prvotnímu věřiteli při přechodu k jinému věřiteli z důvodu, aby prvotní věřitel nepřišel z důvodu odložení splátek o úrok, který mu správně náležel (Ministerství financí, 2020).

Na základě výše uvedeného je zřejmé, že se nejednalo o jednoduchou situaci pro žádnou zainteresovanou osobu, ať šlo o vládu České republiky, postižené podnikatele, či ostatní obyvatele. Nastavování jednotlivých opatření bylo nezbytné pro ochranu zdraví všech. Na druhou stranu ochrana životů měla i negativní dopady například právě v podobně zvyšování počtu nevýkonných úvěrů, kterým je věnován tento příspěvek.

3. NEVÝKONNÉ BANKOVNÍ ÚVĚRY

Bankovní úvěry jsou podle Česká národní banky rozděleny do tří stupňů. Stupeň S1 a S2 se řadí mezi výkonné úvěry a stupně S3 mezi nevýkonné úvěry. Konkrétně úvěry nacházející se ve stupni S1 jsou takové úvěry, které jsou řádně spláceny a nepřesahují 30 dní po splatnosti. Do stupně S2 spadají úvěry, které jsou po splatnosti déle než 30 dní a zároveň méně než 90 dní.

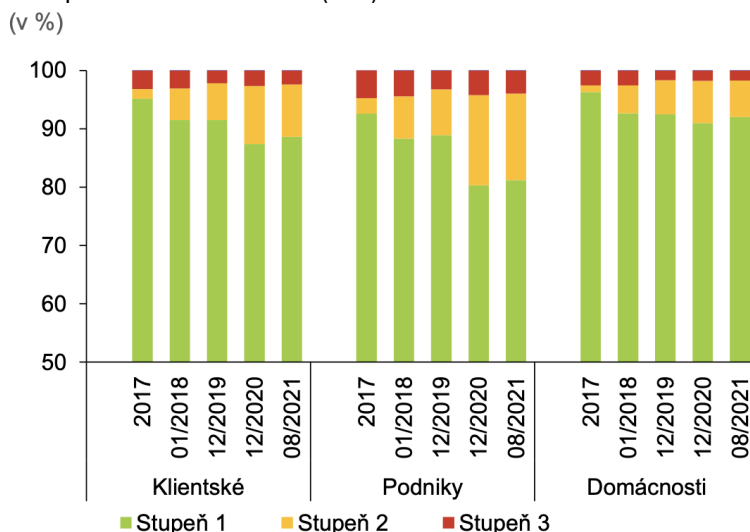
Úvěr lze označit jako nevýkonný, pokud nastane alespoň jedna z následujících skutečností:

1. Dlužník pravděpodobně v plném rozsahu nesplatí své úvěrové závazky, aniž by bylo nutné přistoupit ke krokům, jako je realizace zajištění
2. Úvěrový závazek dlužníka je více než 90 dní po splatnosti (Česká národní banka, 2021).

Před začátkem koronavirové krize měly instituce historicky nejnižší podíl nevýkonných úvěrů (NPL) na celkových úvěrech. Na konci roku 2019 tento podíl klesl na 2,1 %, což byla nejnižší hodnota od roku 2007. Zároveň se naopak zvýšil podíl úvěrů, které neměly žádné známky rizika (1. stupeň) na celkových úvěrech, a to na 91,8 % (Česká národní banka, 2020).

Obrázek číslo 1 ukazuje vývoj struktury úvěrů dle portfolií klientů, podniků a domácností od roku 2017 do srpna 2021. Kvalita bankovních úvěrů v uvedených datech byla na vysoké úrovni. Zejména je patrný pozitivní vývoj v sektoru domácností. To samé se dá říct i o stejném vývoji v sekci podniků a klientů, kde také v průběhu let před začátkem pandemie poměr nevýkonných úvěrů klesal.

Obr. 1: Struktura úvěrů dle portfolií 2017– 8/2021 (v %)

Zdroj: Česká národní banka, 2021

Do konce roku 2020 se vývoj poměrů ve stupních zhoršil, a to především u podniků. Nejvýraznější přesun se stal u podniků mezi stupněm 1 (úvěry v prodlení kratší než 30 dní) do stupně 2 (úvěry v prodlení od 30–90 dní). Zhoršení zaznamenal i 3. stupeň, který zobrazuje nevykonné úvěry, a to pouze u podniků. U domácností zůstává tento poměr oproti všem úvěrům srovnatelný.

Uvedený obrázek číslo 1 potvrzuje, že na problematiku nevykonných bankovních úvěrů je potřeba nahlédnout podrobněji z pohledu různých odvětví, jelikož globální data jsou u 3. stupně nevykonných úvěrů nevyhovující.

4. METODIKA

Prezentovaná studie odpovídá na následující výzkumné otázky. Jaký je nejvíce postižený ekonomický sektor na území České republiky v počtu nevykonných úvěrů v době pandemie nemoci Covid-19? Existují rozdíly mezi nejvíce postiženými sektory v počtu nevykonných úvěrů na území České republiky a v Evropské unii? Výzkumné otázky k tomuto příspěvku byly stanovené na základě studia vědecké literatury, kde se autoři v rámci tématu nevykonných bankovních úvěrů zaměřují na mimo evropské trhy. Například autoři Al-Romaihi & Kumar (2021) se ve svém článku věnují arabským státům, Beck & Keil (2022) analyzují trhy v USA a Banna & Alam (2021) se zabývají asijskými trhy.

K zodpovězení uvedených výzkumných otázek byla využita sekundární data Evropského orgánu pro bankovníctví (European Banking Authority - EBA). Tento evropský orgán vydává každý kvartál shrnující zprávu o hodnocení rizik a zranitelných míst, která se nacházejí v bankovním sektoru celé Evropské unie (Risk Dashboard). V dokumentu je vždy zaznamenaný procentuální počet nevykonných úvěrů dle klasifikace NACE v jednotlivých zemích Evropské unie. Uvedená klasifikace byla ve studii použita na rozdělení ekonomiky do jednotlivých sektorů (European banking authority, 2022).

Standardní klasifikace ekonomických činností Evropské unie NACE rozděluje jednotlivé sektory do následujících skupin: A – Zemědělství, lesnictví, rybářství; B – Těžba a dobývání; C – Zpracovatelský průmysl; D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu; E – Zásobování vodou, činnosti související s odpady a sanacemi; F – Stavebnictví; G – Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel; H – Doprava a skladování; I – Ubytování, stravování a pohostinství; K – Peněžnictví a pojišťovnictví; L – Činnosti v oblasti nemovitostí; M – Profesní, vědecké a technické činnosti; N –

Administrativní a podpůrné činnosti; O – Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení; P – Vzdělání; Q – Zdravotní a sociální péče; R – Kulturní, zábavní a rekreační činnosti; S – Ostatní činnosti (Český statistický úřad, 2022).

Do těchto skupin jsou rozdělena data i v dokumentu od Evropského orgánu pro bankovníctví, se kterým je ve studii pracováno.

K identifikaci nejvíce postiženého sektoru byla využita data z března 2019 (období před pandemií), března 2020, června 2020, září 2020, prosince 2020, března 2021 a září 2021. Záměrně byla použita také data před počátkem pandemie, aby bylo ověřeno, zda nedocházelo k výkyvům počtu nevykonných úvěrů i bez nastavování protiepidemických opatření. Tato data byla vzájemně porovnána a graficky bylo znázorněné řešení.

Ke komparaci byla použita data z dokumentů Evropského orgánu pro bankovníctví i z ostatních států Evropské unie.

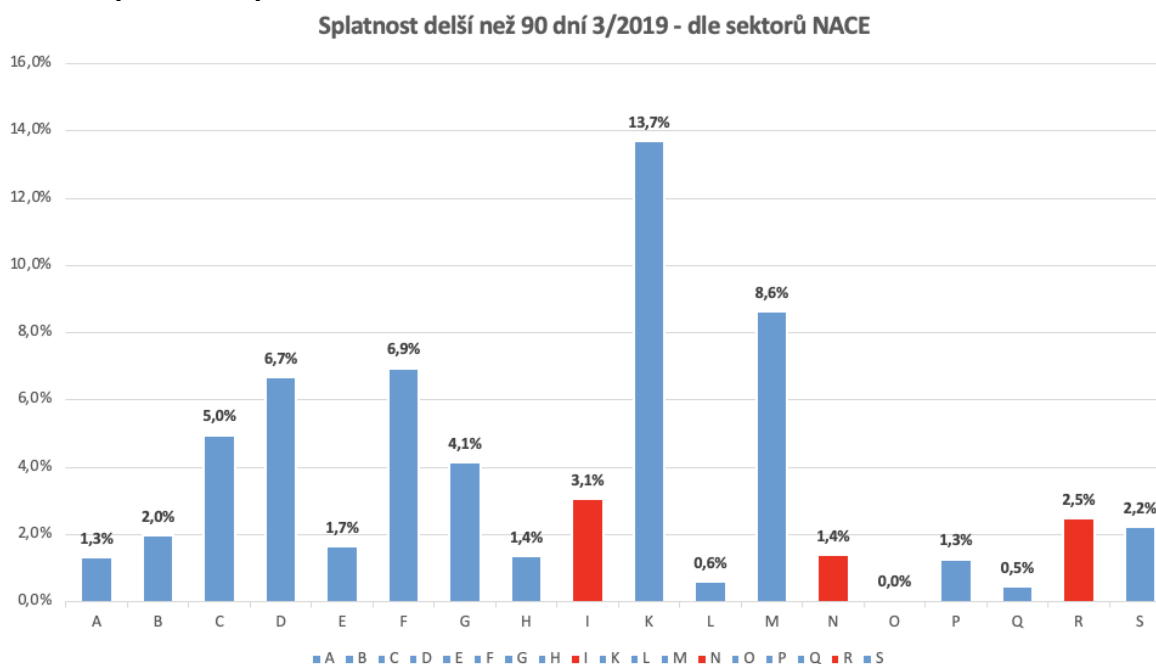
5. VÝSLEDKY A DISKUZE

V této kapitole autor prezentuje hlavní výsledky výzkumné studie a následně poskytuje jejich podrobnou diskuzi. Výzkumná práce je zaměřena na kvalitu bankovních úvěrů v koronavirové krizi a má za cíl zodpovědět dvě výzkumné otázky: Jaký je nejvíce postižený ekonomický sektor na území České republiky v počtu nevykonných úvěrů v době pandemie nemoci Covid-19? Existují rozdíly mezi nejvíce postiženými sektory v počtu nevykonných úvěrů na území České republiky a v Evropské unii?

5.1. Vývoj nevykonných úvěrů v České republice dle sektorů NACE

Výchozí data pro naplnění cíle příspěvku jsou data z března 2019, rok před vypuknutím pandemie na našem území. Na níže uvedeném obrázku číslo 1 je znázorněno procentuální zastoupení nevykonných úvěrů dle klasifikace NACE v České republice. Z obrázku je zřejmé, že nejvíce postižený sektor v březnu 2019 byl sektor K – Peněžnictví a pojišťovnictví se zastoupením 13,7 % v počtu nevykonných úvěrů. Druhým nejvíce postiženým sektorem byl sektor M – Profesní, vědecké a technické činnosti s 8,6 % počtu nevykonných úvěrů. Červeně jsou na obrázku prezentovány sektory I – Ubytování, stravování a pohostinství, N – Administrativní a podpůrné činnosti a sektor R – Kulturní, zábavné a rekreační činnosti, jelikož se jedná o sektory, které byly nejvíce omezovány vládními opatřeními. Sektor I byl nejvíce omezen opatřením zákazu maloobchodního prodeje a služeb. Sektor N je nejvíce tvořen cestovními kancelářemi, tudíž tento sektor byl nejvíce postižen opatřením zákazu cestování. Poslední sledovaný sektor R byl nejvíce omezen opatřením zákazu pořádání hromadných akcí.

Obr. 2: Nevýkonné úvěry dle sektorů NACE 3/2019¹

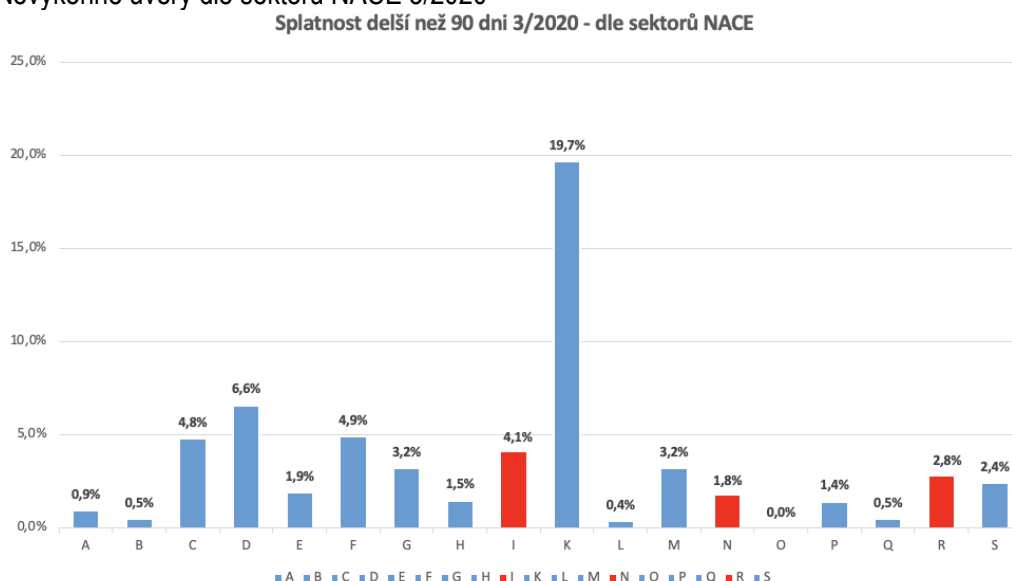
Zdroj: European banking authority, 2022 - zpracováno autorem

Na níže uvedeném obrázku číslo 3 jsou prezentována data za jednotlivé sektory z března 2020. V porovnání s daty z obrázku číslo 1 je zřejmé, že nedošlo k žádným zásadním změnám, tudíž je ověřeno, že nedocházelo k žádným výkyvům v počtu nevýkonných úvěrů před počátkem pandemie. V březnu 2020 měl největší podíl nevýkonných úvěrů stále sektor K – Peněžnictví a pojišťovnictví s podílem 19,7 %. Sektor M – Profesní, vědecké a technické činnosti, který měl v březnu 2019 druhý největší podíl nevýkonných úvěrů zaznamenal pokles na 3,2 %. Z uvedených dat vyplývá, že sledovaný Sektor I – Ubytování, stravování a pohostinství měl v březnu 2020 poměr mezi celkovým počtem úvěrů a úvěrů v třetím stupni (nevýkonných úvěrů) 4,1 %. Sektor N – Administrativní a podpůrné činnosti v tomto poměru měl pouze 1,8 % a poslední sledovaný sektor R – Kulturní, zábavné a rekreační činnosti měl obsazení v nevýkonných úvěrech 2,8 %.

Výstupními daty jsou data ze září 2021, což je konec sledovaného období. Tato data jsou zobrazená na níže uvedeném obrázku číslo 4. Z obrázku vyplývá, že nejhorší situaci zaznamenal sektor I – Ubytování, stravování a pohostinství, kdy poměr nevýkonných úvěrů tvořil 14,9 %. Druhým nejvíce postiženým sektorem byl sektor R – Kulturní, zábavné a rekreační činnosti, kde nevýkonné úvěry tvořily 8,1 %. Třetím nejvíce postiženým sektorem byl M – Profesní, vědecké a technické činnosti s podílem nevýkonných úvěrů 7,8 %. Tento sektor však nebyl předmětem zkoumání.

¹ A – Zemědělství, lesnictví, rybářství; B – Těžba a dobývání; C – Zpracovatelský průmysl; D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu; E – Zásobování vodou, činnosti související s odpady a sanacemi; F – Stavebnictví; G – Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel; H – Doprava a skladování; I – Ubytování, stravování a pohostinství; K – Peněžnictví a pojišťovnictví; L – Činnosti v oblasti nemovitostí; M – Profesní, vědecké a technické činnosti; N – Administrativní a podpůrné činnosti; O – Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení; P – Vzdělání; Q – Zdravotní a sociální péče; R – Kulturní, zábavné a rekreační činnosti; S – Ostatní činnosti.

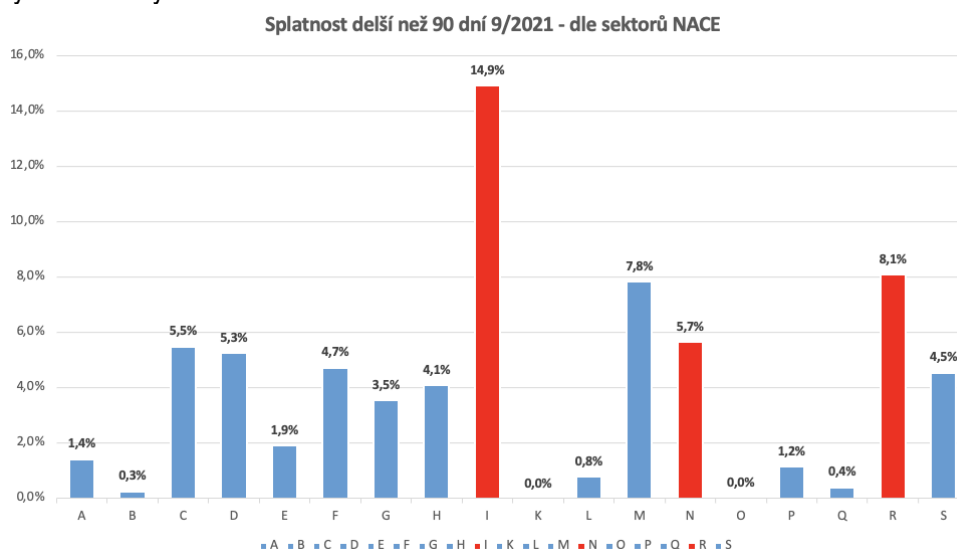
Obr. 3: Nevýkonné úvěry dle sektorů NACE 3/2020

Zdroj: European banking authority, 2022 - zpracováno autorem

Důvod, proč tento sektor nebyl zařazen do zkoumání v tomto příspěvku, byla již prezentována data z března 2019. Tehdy tento sektor byl druhým nejhorším v počtu nevýkonných úvěrů se zastoupením 8,6 %, což byl ještě větší poměr než v tomto období. Dle prezentovaných dat v tomto příspěvku zde dochází k častějšímu zvyšování počtu nevýkonných úvěrů i bez vlivu vládních opatření. Čtvrtý nejhorší byl poslední sledovaný sektor N – Administrativní a podpůrné činnosti s podílem 5,7 % nevýkonných úvěrů. Zde nebyla situace tak kritická i z důvodu více rozvolněného cestování v pokročilejší fázi pandemie a proočkovánosti obyvatelstva. Právě cestovní kanceláře mají v tomto sektoru nejvyšší zastoupení. Všechny ostatní sektory nebyly nijak výrazně, co se týká počtu nevýkonných úvěrů, postiženy.

Obr. 4: Nevýkonné úvěry dle sektorů NACE 9/2021

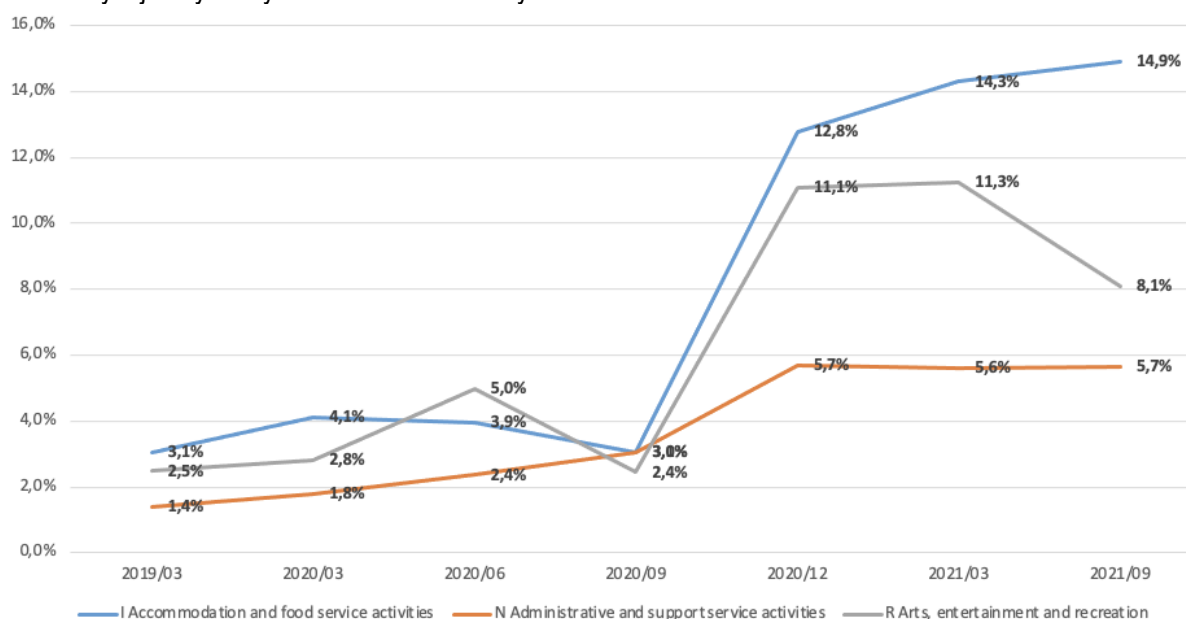
Zdroj: European banking authority, 2022 - zpracováno autorem

Situace na území České republiky ohledně pandemie nemoci Covid-19 se výrazně projevila do množství nevykonných úvěrů, tedy úvěrů, které jsou po splatnosti déle než 90 dní. Je nutno říct, že nešlo o plošné zhoršení, jelikož množství nevykonných úvěrů se celkově zvýšilo pouze o 0,1 procentního bodu od začátku pandemie do září 2021. Po této detailnější analýze je zřejmé, že nejvíce postiženými sektory dle NACE jsou I – Ubytování, stravování a pohostinství, R – Kulturní, zábavní a rekreační činnosti, M – Profesní, vědecké a technické činnosti, který nebyl předmětem zkoumání a N – Administrativní a podpůrné činnosti.

Na níže uvedeném obrázku číslo 5 jsou zobrazeny, pouze tři sledované sektory. Konkrétně je na něm zobrazeno, jak dramaticky se v těchto třech sektorech situace zhoršovala v průběhu sledovaného období. Pomocí získaných dat je potvrzené, že před pandemií nemoci Covid-19 nedocházelo k výkyvům počtu nevykonných úvěrů ve sledovaných sektorech, což potvrzuje zobrazení historických dat z období od března 2019 do března 2020 na níže uvedeném obrázku číslo 5. Zhoršení se začalo projevovat až v prosinci 2020, tedy tři čtvrtě roku po začátku pandemie. V tu chvíli se v těchto třech sektorech výrazně zvýšil počet nevykonných úvěrů. Ostatních sektorů se situace v České republice výrazně nedotkla a situace v tomto hledisku se u nich nezhoršila. Tento vývoj je pravděpodobně dán tím, že ostatních sektorů se vládní omezení tolik netýkala, případně byly pro ně dostačující kompenzace od státu, díky kterým se u nich neprojevilo zhoršení v oblasti nevykonných úvěrů.

Obr. 5: Vývoj nevykonných úvěrů ve sledovaných sektorech

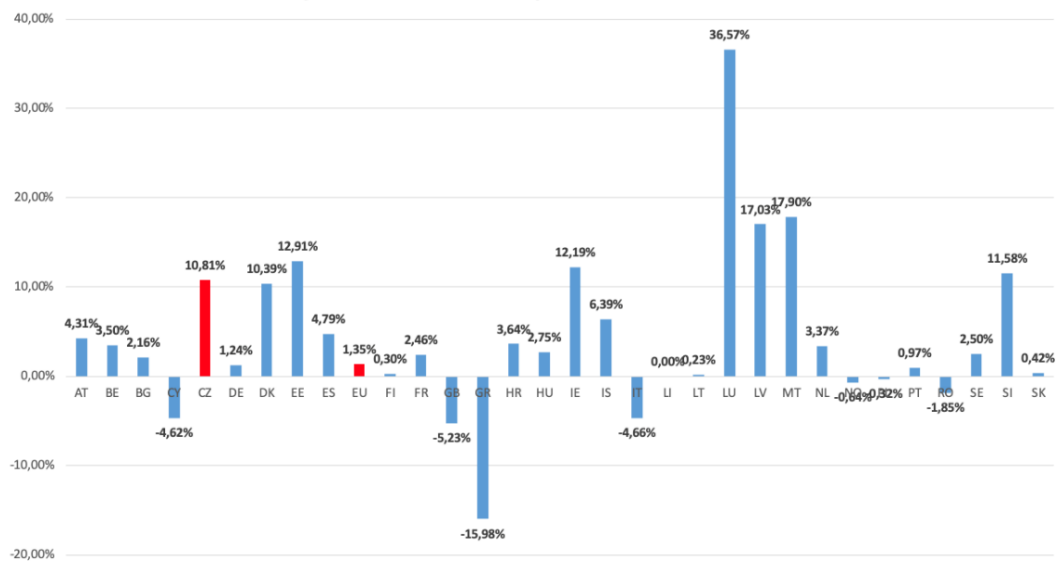

Zdroj: European banking authority, 2022 - zpracováno autorem

5.2. Porovnání České republiky s Evropskou unií dle počtu nevykonných úvěrů

Dílčím cílem tohoto příspěvku je provést v počtu nevykonných úvěrů komparaci mezi daty za Českou republiku a za Evropskou unií. Z důvodu omezeného rozsahu je porovnán pouze nejvíce postižený sektor I – Ubytování, stravování a pohostinství. Konkrétní data jsou zobrazena na níže uvedeném obrázku číslo 6, kde je zobrazena změna v procentních bodech v počtu nevykonných úvěrů v jednotlivých zemích Evropské unie od března 2020 do září 2021.

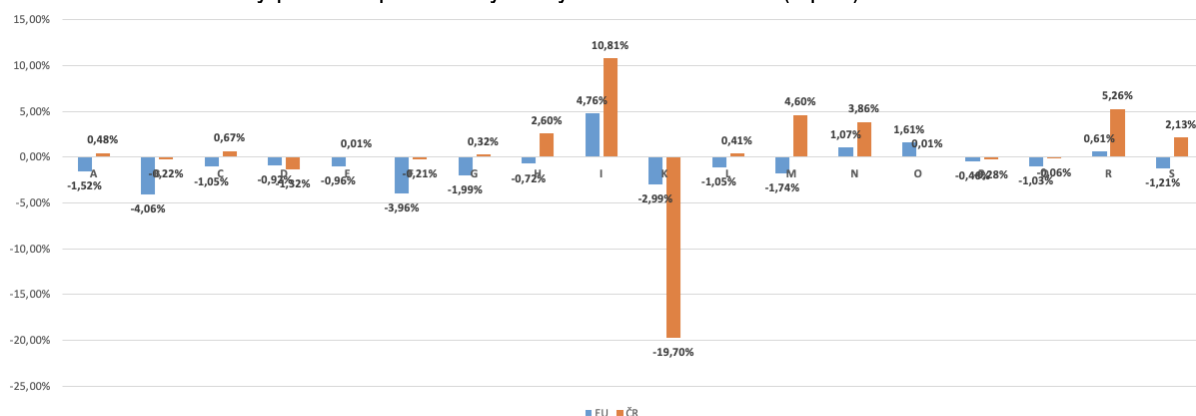
Obr. 6: Změna I – Ubytování, stravování a pohostinství v EU od 3/2020 do 9/2020 (v procentních bodech)

Zdroj: European banking authority, 2022 - zpracováno autorem

Česká republika v porovnání s ostatními státy Evropské unie patřila ke státům, kde se situace v tomto sledovaném sektoru zhoršila nejvíce. V České republice došlo ke zhoršení o 10,81 procentního bodu, zatímco v celé Evropské unii v průměru pouze o 1,35 procentního bodu. Na těchto datech je vidět, že opatření v České republice v tomto sektoru byla přísnější než v jiných státech, případně byla podnikatelům poskytnuta nedostačující podpora ve srovnání s jinými státy Evropské unie. Nejvíce postiženým sektorem však byl v České republice i ve většině států Evropské unie právě sledovaný sektor I – Ubytování, stravování a pohostinství. To je zobrazené na níže uvedeném obrázku číslo 6, kde jsou uvedeny všechny sektory, dle klasifikace NACE v porovnání Evropské unie a České republiky. Tento sektor měl v průměru za celou Evropskou unii nejvyšší negativní změnu v počtu nevykonných úvěrů. Data na obrázku číslo 6 a 7 jsou u sektoru I – Ubytování, stravování a pohostinství rozdílná. V této komparaci byla vynechána data za Řecko, která silně zkreslovala finální výsledky svou ekonomickou situací.

Obr. 7: Srovnání změny průměru počtu nevykonných úvěrů EU s ČR (v p.b.)

Zdroj: European banking authority, 2022 - zpracováno autorem

I v ostatních sektorech Česká republika výrazně zaostávala za Evropskou unií a situace na našem území byla mnohem závažnější než v ostatních státech.

ZÁVĚR

Pandemie nemoci Covid-19 způsobila v České republice ekonomický šok, který byl způsoben samotnou pandemií i opatřeními, která byla nezbytná nastavit pro zdraví našich občanů. Tvrdě nastavená opatření stát kompenzoval postíženým oborům v podobě kompenzačních bonusů, které podnikatelským subjektům měly pomoci zvládnout situaci. I díky těmto kompenzacím, které stát poskytoval, se ekonomický šok nepropal plošně do zvýšené úrovně selhání úvěrů bankovního sektoru České republiky. Hovoříme tedy o krizi bez selhání. I navzdory tomu existují sektory, které enormně vládní opatření ovlivnila, a to se projevilo i v jejich splácení bankovních úvěrů.

Hlavním cílem tohoto příspěvku bylo identifikovat nejvíce postížené ekonomické sektory v České republice na základě počtu nevykonných úvěrů. Na základě uvedených dat je možné konstatovat, že nejvíce postíženým sektorem na našem území je sektor I – Ubytování, stravování a pohostinství, ve kterém se zvýšil počet nevykonných úvěrů za období od března 2020 do září 2021 o 10,81procentního bodu.

Dílčím cílem bylo provést v počtu nevykonných úvěrů komparaci mezi daty za Českou republiku a za Evropskou unii. Uvedená data ukázala, že nejvíce postížený sektor byl všude stejný. I v průměru celé Evropské unie byl vyhodnocený nejvíce postížený sektor I – Ubytování, stravování a pohostinství. Tento sektor zaznamenal zhoršení o 4,76procentního bodu, což je o více jak polovinu nižší zhoršení než v České republice. I v komparaci ostatních sektorů zaznamenala Česká republika horší výsledky než průměr Evropské unie. Tato data mohou poukazovat na přísnější opatření nebo nižší kompenzace postíženým subjektům na našem území. Srovnání opatření a kompenzací v České republice a v ostatních státech Evropské unie nebylo možné v tomto článku provést z důvodu omezeného rozsahu. Tomuto srovnání by bylo zajímavé se věnovat v dalším výzkumu. Rozdílné opatření a kompenzace nejsou jedinými faktory, které do takových závěrů promlouvají. Dalším faktorem může být proočkovanosť obyvatelstva, jelikož výrazně ovlivňovala možnost obyvatel dané země cestovat a tím se mohla projevit do množství nevykonných bankovních úvěrů například v sektoru N – Administrativní a podpůrné činnosti, kam náleží cestovní kanceláře. Další možností budoucího výzkumu by bylo provést porovnání České republiky se zemí, která měla v té době srovnatelnou proočkovanosť obyvatelstva a konkrétně se věnovat detailnímu porovnání právě sektoru N – Administrativní a podpůrné činnosti. V tu chvíli by závěry takové studie byly přesnější a dalo by se vydedukovat, z jakého důvodu došlo v České republice k takovému zhoršení počtu nevykonných úvěrů.

ZDROJE

Al-Romaihi, M. A., & Kumar, M. (2021). COVID-19 Pandemic Effect on Financial Stability: Evidence from GCC Countries. 2021 International Conference on Decision Aid Sciences and Application (DASA), 2021(1), 864-869. <https://doi.org/10.1109/DASA53625.2021.9682401>

Banna, H., & Alam, M. R. (2021). Impact of digital financial inclusion on ASEAN banking stability: implications for the post-Covid-19 era: implications for the post-Covid-19 era. *Studies in Economics and Finance*, 38(2), 504-523. <https://doi.org/10.1108/SEF-09-2020-0388>

Beck, T., & Keil, J. (2022). Have banks caught corona? Effects of COVID on lending in the U.S. *Journal of Corporate Finance*, 72, 102160. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.jcorpfin.2022.102160>

Česká národní banka. (2020). Zpráva o finanční stabilitě 2019/2020. Zpráva o finanční stabilitě 2019/2020. Retrieved 2022, from https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/gallery/zpravy_fs/fs_2019-2020/fs_2019-2020.pdf

- Česká národní banka. (2020). Zpráva o finanční stabilitě 2019/2020. Zpráva o finanční stabilitě 2019/2020. Retrieved 2022, from https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/galleries/zpravy_fs/fs_2019-2020/fs_2019-2020.pdf
- Česká národní banka. (2021). Zpráva o finanční stabilitě 2020/2021. Zpráva o finanční stabilitě 2020/2021. Retrieved 2022, from https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/galleries/zpravy_fs/fs_2020-2021/fs_2020-2021.pdf
- Český statistický úřad. (2022). Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE). Retrieved 2022, from https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_ekonomickych_cinnosti_cz_nace
- European banking authority. (2022). Risk Dashboard. Risk Dashboard. Retrieved 2022, from <https://www.eba.europa.eu/risk-analysis-and-data/risk-dashboard>
- Finanční správa. (2020). Kompenzační bonus (jaro 2020). Kompenzační bonus (jaro 2020). Retrieved 2022, from <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/kompenzacni-bonus/kompenzace-pro-osvc-jaro-2020/zakladni-informace>
- Finanční správa. (2020). Kompenzační bonus (podzim 2020). Kompenzační bonus (podzim 2020). Retrieved 2022, from <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/kompenzacni-bonus/kompenzacni-bonus-podzim-2020/zakladni-informace>
- Finanční správa. (2020). ČÁST A) Podmínky vzniku nároku na kompenzační bonus u osoby samostatně výdělečně činné. Retrieved 2022, from <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/kompenzacni-bonus/kompenzacni-bonus-podzim-2020/zakladni-informace/cast-a-podminky-vzniku-naroku-na>
- Finanční správa. (2021). Kompenzační bonus 2021. Kompenzační bonus 2021. Retrieved 2022, from <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/kompenzacni-bonus/novy-kompenzacni-bonus-2021/zakladni-informace/cast-a-podminky-vzniku-naroku-na>
- Managementmania. (2019). NACE. NAVE. Retrieved 2022, from <https://managementmania.com/cs/nace>
- Ministerství financí. (2020). Odložení splátek. Odložení splátek. Retrieved 2022, from <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/senat-dal-zelenou-pulrocniimu-odkladu-spl-38183>
- Ministerstvo financí. (2020). Úlevy v daňové oblasti. Úlevy v daňové oblasti. Retrieved 2022, from <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/ulevy-v-danove-oblasti-se-rozsiri-37943>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí. (2020). Antiviru - podpora zaměstnanosti. Antiviru - podpora zaměstnanosti. Retrieved 2022, from <https://www.mpsv.cz/web/cz/antivirus>
- Ministerstvo pro místní rozvoj. (2020). Covid - Ubytování. Covid - Ubytování. Retrieved 2022, from <https://www.mmr.cz/cs/narodni-dotace/covid-ubytovani-ii-huz>
- Ministerstvo průmyslu a obchodu. (2020). Ošetřevné pro OSVČ. Ošetřevné pro OSVČ. Retrieved 2022, from <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/osetrovne-pro-osvc--vyzva-i--253750/>
- Ministerstvo průmyslu a obchodu. (2020). Výzva k programu COVID - Nájemné. Výzva k programu COVID - Nájemné. Retrieved 2022, from https://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/kopie-1-vyzva-k-programu-covid-_najemne--257378/
- Ministerstvo zdravotnictví ČR. (2022). Covid-19: Přehled aktuální situace v ČR. Retrieved 2022, from <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19>
- Podnikatel. (2020). Úlevy na pojistném pro OSVČ. Úlevy na pojistném pro OSVČ. Retrieved 2022, from <https://www.podnikatel.cz/pruvodce/koronavirus/ulevy-na-pojistnem-pro-osvc/>
- Vláda ČR. (2020). Vládní usnesení 2020. Vládní usnesení 2020. Retrieved 2022, from <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-souvisejici-s-bojem-proti-epidemii-koronaviru---rok-2020-186999/#kveten>